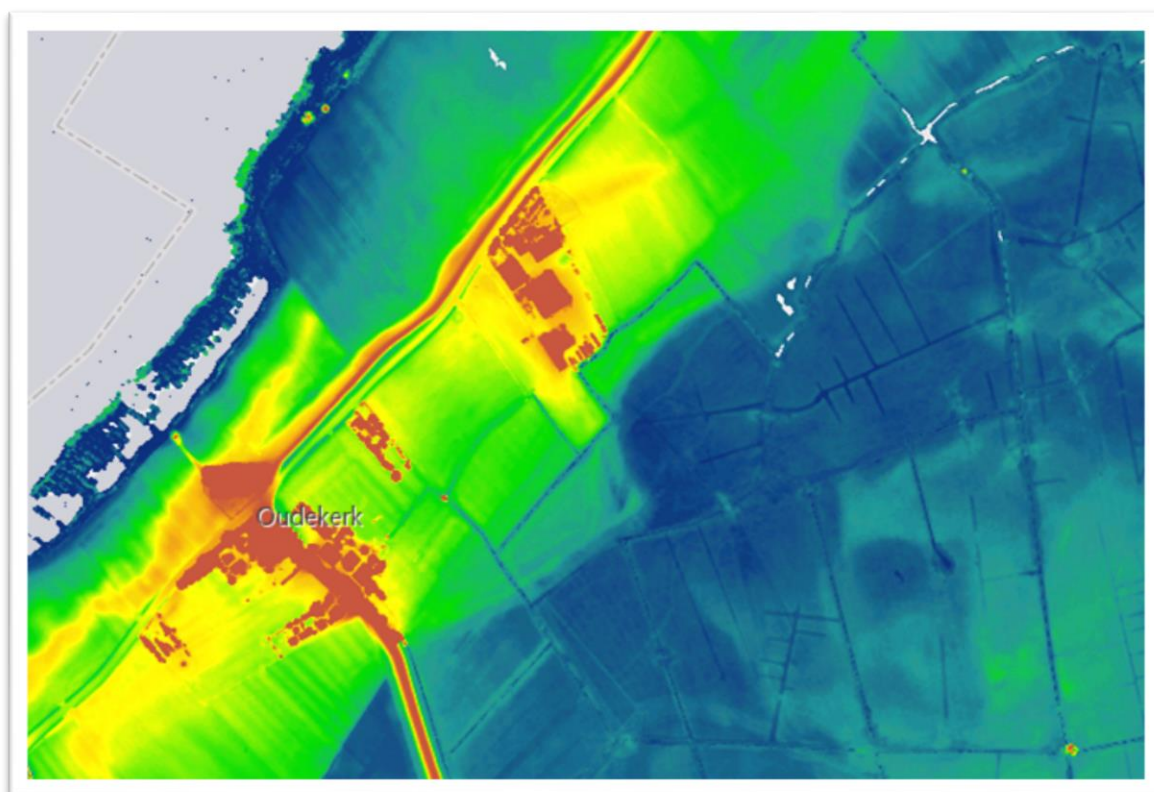

Nieuwstadsweg 23 te Elburg gemeente Elburg

Inventariserend Veldonderzoek, Karterend booronderzoek

Opdrachtgever

Familie van het Goor
Waterlandsweg 18
8085 BC Doornspijk

Projectleider

F. Stevens

Projectnummer

Synthegra Rapport S200004

Autorisatie

drs. M. Spanjer

Datum

20-02-2020

COLOFON

Opdrachtgever : Familie van het Goor te Doornspijk
Project : Nieuwstadsweg 23 te Elburg
Projectnummer : S200004
Titel : Nieuwstadsweg 23 te Elburg, inventariserend veldonderzoek, karterend booronderzoek
Datum : 20-02-2020
Projectleider : F. Stevens
Auteurs : F. Stevens & J. van der Veen
Autorisatie : M. Spanjer Senior KNA archeoloog/-prospecteur
Druk : Synthegra B.V., Leusden
Afbeeldingen : Synthegra B.V., tenzij anders vermeld
ISSN : 1874-9771

Synthegra B.V. is gecertificeerd voor de BRL 4000 protocollen 4001 t/m 4004 (landbodems)

Synthegra B.V.

Olmenlaan 6a
NL-3833 AV Leusden
T: +31 (0)88 81 81 981
E: www.synthegra.nl

© Synthegra B.V., 2020

INHOUD

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	4
SAMENVATTING	5
1 INLEIDING	6
1.1 Onderzoekskader	6
1.2 Onderzoeksdoel en vraagstellingen	6
1.3 Ligging en huidige situatie plangebied	7
1.4 Toekomstige situatie plangebied	7
2 VOORONDERZOEK	8
2.1 Landschappelijke situatie van het plangebied	8
2.2 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel	9
2.3 Conclusie en aanbeveling	9
3 INVENTARISEREND VELDONDERZOEK	10
3.1 Methode	10
3.2 Beschrijving en interpretatie van de boorgegevens	11
3.3 Archeologische indicatoren	11
3.4 Archeologische interpretatie	11
4 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	12
4.1 Inleiding	12
4.2 Conclusies / beantwoording onderzoeksvragen	12
4.3 Aanbevelingen	13
BRONNEN	14

Bijlagen:

Bijlage 1: Overzicht van de relevante geologische en archeologische tijdvakken

Bijlage 2: Boorstaten

Afbeelding voorblad: een uitsnede van de AHN van Nederland (digitaal hoogtemodel) van het plangebied en directe omgeving, de rode cluster midden bovenin is het direct ten oosten gelegen bedrijf.

Administratieve gegevens

Toponiem	Nieuwstadsweg 23
Plaats	Elburg
Gemeente	Elburg
Provincie	Gelderland
Projectnummer	S200004
Bevoegde overheid	Gemeente Elburg. Deskundige namens de bevoegde overheid dhr. drs. M. Wispelwey Omgevingsdienst Noord-Veluwe.
Opdrachtgever	Familie van het Goor
Uitvoerende instantie	Synthesgra B.V.
Datum uitvoering veldwerk	14-02-2020
Uitvoerders veldwerk	F. Stevens & J. van der Veen
Onderzoeksmelding (ARCHIS)	4768969100
Datum onderzoeksmelding	24-01-2020
Kaartblad	27A
Periode	Middeleeuwen – Nieuwe Tijd
Oppervlakte	Circa 1,1 ha
Perceelnummer(s)	2186, 2659, 2660, 2054
Grond eigenaar / beheerder	Van het Goor Verreikerverhuur
Grondgebruik	Bedrijventerrein en grasland
Geologie	Formatie van Nieuwkoop
Geomorfologie	Dekzandrug
Bodem	Hoge zwarte enkeerdgrond
Depot	Documentatie en vondsten zullen worden aangeleverd aan het Provinciaal Depot van Gelderland, te Nijmegen.

De onderzoekslocatie wordt gekend door de volgende coördinaten:

Noord:	x 184153,262	y 494422,399
Oost:	x 184225,017	y 494364,19
Zuid:	x 184203,216	y 494278,253
West:	x 184103,521	y 494348,103
Centrum:	x 184171,254	y 494360,168

Samenvatting

Synthegra B.V. heeft in opdracht van Familie van het Goor een karterend booronderzoek uitgevoerd op een terrein aan de Nieuwstadsweg 23 te Elburg. De aanleiding voor het onderzoek is een herziening van het bestemmingsplan van een gedeeltelijke wijziging van de bedrijfsbestemming en agrarische bestemming, naar een woonbestemming. Vervolgens wordt er een woning met schuur op het terrein gerealiseerd.

Het plangebied heeft een hoge verwachting op het voorkomen van archeologische resten. Dit heeft te maken met de verhoogde ligging van de strook langs de voormalige Zuiderzee en de relatief droogste plek. Bij uitstek was deze verhoogd liggende dekzandrug geschikt voor bewoning. Niet voor niets lag ook de kerk op de deze rug. Vanwege de toenemende dreiging van de zuiderzee is de kerk uiteindelijk verplaatst naar de stad Elburg. De exacte ligging van deze kerk is vooralsnog onbekend.

Op deze dekzandrug vlak in de buurt van de planlocatie is een pelgrimsampul gevonden. De kerk lag vermoedelijk aan de route van pelgrims naar de stad Elburg en mogelijk in het plangebied. Vanaf 1800 is het gebied in ieder geval in gebruik als bouwland. Er worden bewoningsresten uit de Middeleeuwen – Nieuwe Tijd verwacht.

Uit het booronderzoek is gebleken dat het plangebied bestaat uit dekzand behorende tot de Formatie van Boxtel, het laagpakket van Wierden, hierop is op 60 centimeter beneden maaiveld een verstoorde laag aangetroffen, de verstoring bestaat uit verploeging en bioturbatie, het pakket bevat veel zandbrokken. Op gemiddeld 35 centimeter beneden maaiveld is hierop een bouwvoor aangetroffen. Er zijn geen archeologische resten of lagen aangetroffen.

Op grond van de resultaten van het onderzoek wordt voor de voorgenomen ontwikkeling van het plangebied zoals omschreven in de vergunningsaanvraag geen nader archeologisch onderzoek geadviseerd.

Bovenstaande vormt een selectieadvies. Met nadruk willen wij de opdrachtgever erop wijzen dat dit advies nog niet betekent dat in deze fase van het vergunningsverleningstraject reeds bodemverstorende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen. De resultaten van dit onderzoek dienen vooraleerst te worden beoordeeld door de bevoegde overheid (gemeente Elburg). Deze neemt een definitief selectiebesluit aangaande de vrijgave van het plangebied voor verdere ontwikkeling zoals omschreven in de vergunningsaanvraag.

Er is getracht een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethoden. De aanwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig worden uitgesloten. Synthegra wil de opdrachtgever er daarom op wijzen dat, indien tijdens de werkzaamheden een (mogelijke) archeologische vondst wordt gedaan dan geldt de wettelijke meldingsplicht, zoals omschreven in artikel 5.10 van de Erfgoedwet bij de minister. Uit praktisch oogpunt kan een dergelijke toevalsvondst bij de gemeente worden gemeld.

1 Inleiding

1.1 Onderzoekskader

Synthebra B.V. heeft in opdracht van Familie van het Goor een karterend booronderzoek uitgevoerd op een terrein aan de Nieuwstadsweg 23 te Elburg. De aanleiding voor het onderzoek is een herziening van het bestemmingsplan van een gedeeltelijke wijziging van de bedrijfsbestemming en agrarische bestemming, naar een woonbestemming. Vervolgens wordt er een woning met schuur op het terrein gerealiseerd.

De diepte van de toekomstige bodemverstoring zal tot circa 3 meter beneden maaiveld zijn. Hierbij zal de bodem tot ver in het archeologische niveau worden verstoord. Eventueel aanwezige archeologische waarden kunnen daarbij verloren gaan.

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanprocedure. Op basis van het bestemmingsplan, waarin het vigerende beleid van de gemeente Elburg is verwoord, dient voor het plangebied een rapport overhandigd te worden waarin de aan- of afwezigheid van archeologische waarden wordt aangetoond.

1.2 Onderzoeksdoel en vraagstellingen

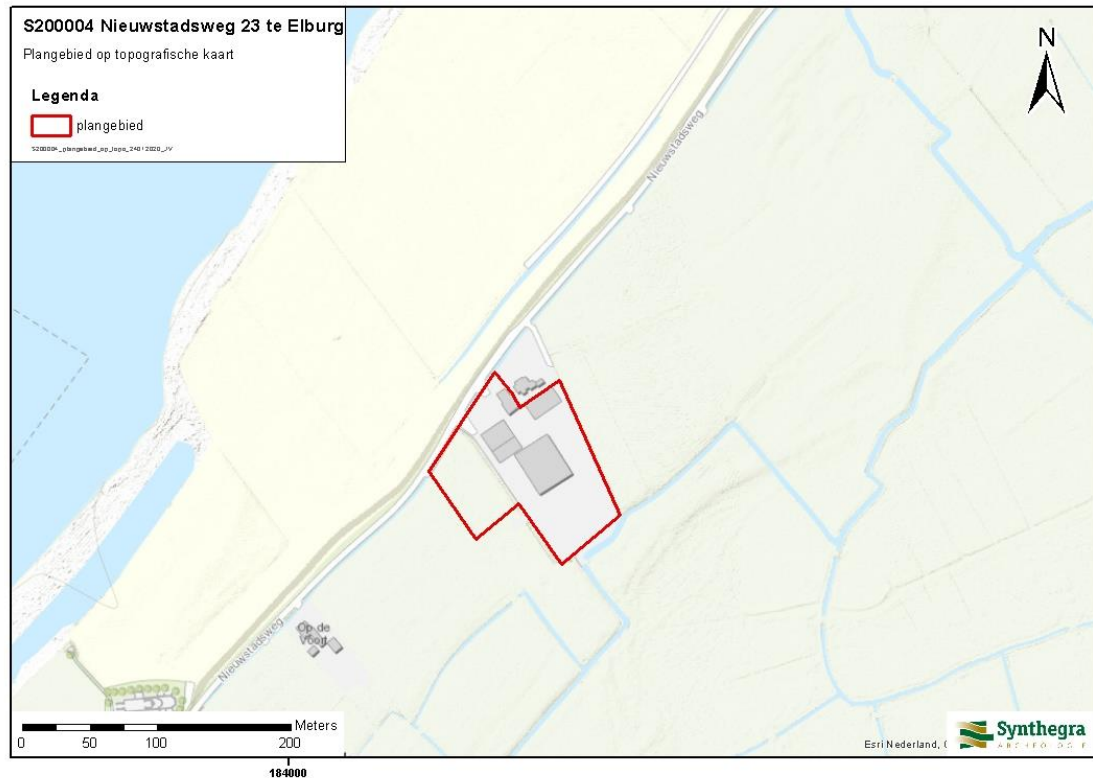
Het doel van het karterend booronderzoek is het toetsen van het opgestelde verwachtingsmodel uit het eerder opgestelde bureauonderzoek door dhr. Wispelwey (via mail) door de intactheid van de bodemopbouw vast te stellen en de eventueel aanwezige archeologische resten en/of vindplaatsen te inventariseren.

De volgende onderzoeksvragen zullen worden beantwoord:

- Wat is de opbouw van de ondergrond en is het bodemprofiel intact?
- Zijn in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig?
Indien ja (dan zijn de volgende twee subvragen van toepassing)?
 - Wat is te zeggen over de horizontale en verticale verspreiding van de archeologische waarden?
 - Wat is de vermoedelijke aard en datering van de archeologische resten?
- In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische resten bedreigd door de voorgenomen ontwikkeling van het gebied?

1.3 Ligging en huidige situatie plangebied

Het plangebied bestaat uit een oppervlak van circa 1,1 ha en is gelegen aan de Nieuwstadsweg 23 te Elburg (afbeelding 1). Het plangebied is in gebruik als bedrijventerrein en grasland.

Afbeelding 1: Het plangebied, rood omkaderd, op de Topografische Kaart van Nederland 1:25.000 (Bron: www.Arcgis.nl).

1.4 Toekomstige situatie plangebied

De huidige inrichting zal worden gewijzigd. Het zuidwestelijke perceel zal worden ingedeeld als woonbestemming met een nieuwbouw woning en schuur. Een strook van het zuidwestelijke gedeelte van het bedrijventerrein zal gebruikt worden als oprit voor de nieuwe woning. Het karterend booronderzoek is beperkt tot dat perceel (zie afbeelding 4).

2 Vooronderzoek

In 2019 is een bureaustudie uitgevoerd¹ en in januari 2020 is op basis hiervan een PVA² opgesteld.

2.1 Landschappelijke situatie van het plangebied

De geomorfologische kaart geeft aan dat het gebied in een zone van een dekzandrug ligt (zie afbeelding 2).

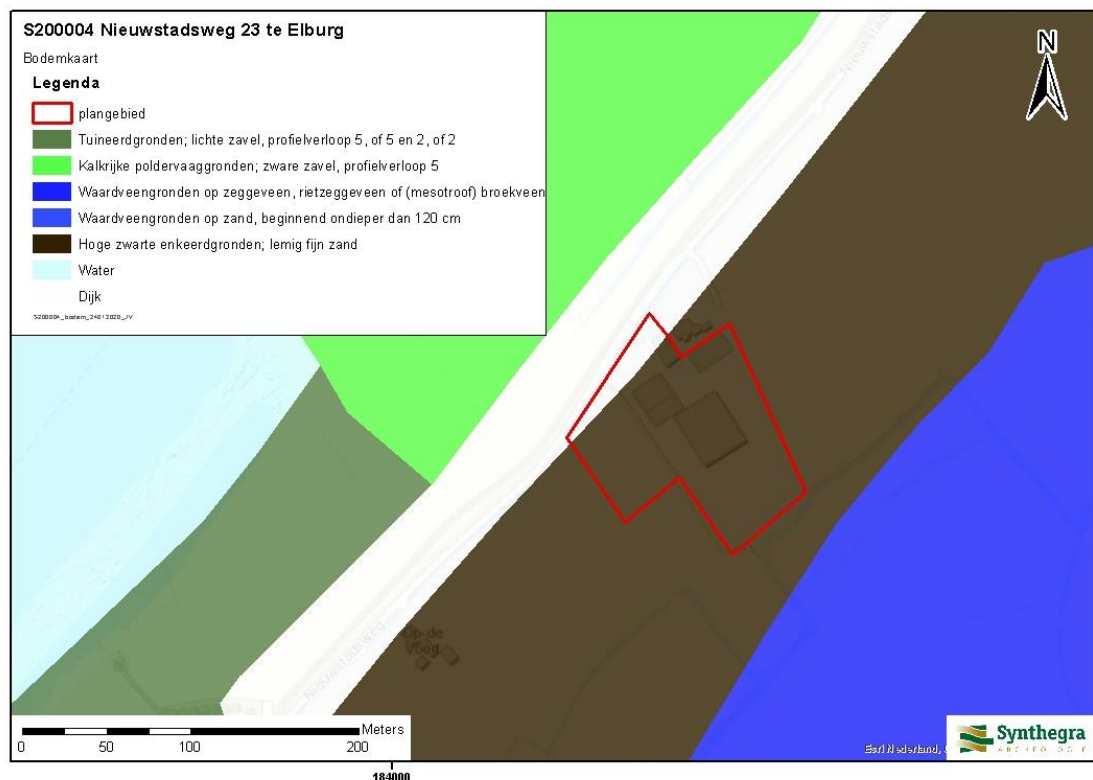

Afbeelding 2: Het plangebied, rood omkaderd, op de Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000. (Bron: www.Arcigs.nl).

De bodemkaart (afbeelding 3) geeft aan dat het gebied zich gedeeltelijk op een hoge zwarte enkeerdgrond bevindt en aansluit op een dijk.

¹ Wispelwey 2019

² Van der Veen

Afbeelding 3: Het plangebied, rood omkaderd, op de Bodemkaart van Nederland 1:50.000. (Bron: www.Arcgis.nl).

2.2 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel

Het plangebied heeft een hoge verwachting op het voorkomen van archeologische resten heeft. Dit heeft te maken met de verhoogde ligging van de strook langs de voormalige Zuiderzee. Bij uitstek was deze verhoogd liggende dekzandrug geschikt voor bewoning. Niet voor niets lag ook de kerk op de deze rug. Vanwege dreiging van de Zuiderzee is de kerk uiteindelijk verplaatst naar de stad Elburg. De exacte ligging van de toenmalige kerk is vooralsnog onbekend.

Op deze dekzandrug vlak in de buurt van de planlocatie is een pelgrimsampul gevonden. De kerk lag vermoedelijk aan deze route van pelgrims naar de stad Elburg. Vanaf 1800 is het perceel in gebruik als bouwland. Er worden bewoningsresten uit de Middeleeuwen – Nieuwe Tijd verwacht.

2.3 Conclusie en aanbeveling

De aanbeveling van de regioarcheoloog was; “Omdat er voor deze ontwikkeling een herziening van het bestemmingsplan benodigd is, is inzicht in de archeologische belangen noodzakelijk voor de bestuurlijke afweging. Om inzicht te krijgen in de aanwezigheid van archeologische waarden is een veldonderzoek gewenst. Dit zou in eerste instantie kunnen bestaan uit een booronderzoek en een veldkartering middels een metaaldetector.”

3 Inventariserend Veldonderzoek

3.1 Methode

Op basis van het gespecificeerde verwachtingsmodel uit het bureauonderzoek is aan de hand van de Leidraad Inventariserend Veldonderzoek³ een karterend booronderzoek met een boordichtheid van ten minste 10 boringen per hectare uitgevoerd. Hiermee is het onderzoek verkennend voor vuursteenvindplaatsen uit de steentijd en karterend voor nederzettingenresten uit de latere perioden.

Aangezien het plangebied van de woonbestemming circa 1750 m² groot is, zijn verspreid over het plangebied (afb. 4) in totaal zes boringen gezet, het gaat hier slechts om dat deel van het plangebied waar nieuwbouw wordt gepland (het westelijke perceel). Er is een boorgrid van 30 x 35 m gehanteerd, waarbij de afstand tussen de raaien 30 m en de afstand tussen de boringen 35 m bedraagt. Voor een optimale verdeling van de boringen verspringt de startpositie van de raai met 17,5 m.

Er is geboord met een Edelmanboor met een diameter van 15 cm. De boringen zijn uitgevoerd tot minimaal 25 cm in de C-horizont. Het opgeboorde sediment is verbrokkeld en versneden en geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. De boringen zijn lithologisch beschreven conform de NEN 5104⁴ en bodemkundig⁵ geïnterpreteerd.

Afbeelding 4. Boorpuntenkaart geprojecteerd op de huidige topografische ondergrond.

³ SIKB 2006.

⁴ Nederlands Normalisatie-instituut 1989.

⁵ De Bakker en Schelling 1989.

3.2 Beschrijving en interpretatie van de boorgegevens

Alle boringen zijn doorgezet tot in lichtgeel grijs matig fijn, matig siltig zand. Dit pakket is geïnterpreteerd als dekzand behorende tot de Formatie van Boxtel, het laagpakket van Wierden. In boring 2 is hierop, op een diepte van 60 centimeter beneden maaiveld een grijze sterk siltige klei met zandbrokken en mariene schelpen aangetroffen. Dit pakket is geïnterpreteerd als verstoord pakket,. Op 30 centimeter beneden maaiveld is hierop een donkerbruin grijze, matig humeuze, sterk siltige klei aangetroffen die is geïnterpreteerd als bouwvoor. De kleiige sedimenten behoren tot sedimenten uit de zuiderzee, maar of deze hier zijn afgezet is onduidelijk, het kan gaan om latere aanbrenging van grond.

In de overige boringen is op het dekzand op een gemiddelde diepte van 60 centimeter beneden maaiveld een donkerbruin grijs matig siltig, matig fijn zand aangetroffen met hierin zandbrokken opgenomen en sterke sporen van bioturbatie. Op gemiddeld 35 centimeter beneden maaiveld is hierop een donkerbruin, matig siltig, matig fijn en matig humeus zand met daarin enkele spikkels puinfragmenten aangetroffen. Dit pakket is geïnterpreteerd als bouwvoor.

3.3 Archeologische indicatoren

Bij de controle van het opgeboorde bodemmateriaal zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats.

3.4 Archeologische interpretatie

Nederzettingsresten uit het neolithicum tot en met de nieuwe tijd bestaan niet alleen uit fragmenten aardewerk, maar ook uit diepere sporen zoals paalgaten en afvalkuilen. Deze sporen kunnen tot in de C-horizont reiken en zijn mogelijk nog intact. Tijdens het booronderzoek zijn echter geen archeologische resten of indicatoren aangetroffen, die wijzen op de aanwezigheid van een vindplaats uit deze periode. Daarom kan de verwachting om archeologische waarden uit de perioden neolithicum tot en met de nieuwe tijd aan te treffen voor het plangebied naar laag worden bijgesteld.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Inleiding

Het doel van het inventariserend veldonderzoek was het toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting uit het eerder opgestelde archeologisch bureauonderzoek.

Voor het plangebied gold op basis van dit bureauonderzoek een hoge verwachting voor nederzettingsresten uit de periode late middeleeuwen en de nieuwe tijd.

4.2 Conclusies / beantwoording onderzoeksvragen

- *Wat is de opbouw van de ondergrond en is het bodemprofiel intact?*

Het plangebied bestaat uit dekzand behorende tot de Formatie van Boxtel, het laagpakket van Wierden, hierop is op 60 centimeter beneden maaiveld een verstoorde laag aangetroffen, de verstoring bestaat vooral uit verploeging en bioturbatie, het pakket bevat veel zandbrokken. Op gemiddeld 35 centimeter beneden maaiveld is hierop een bouwvoor aangetroffen.

- *Zijn in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig?*

In geen van de boringen zijn indicatoren aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats, zowel in de vorm van artefacten als een cultuurlaag. De kans dat binnen het plangebied een archeologische vindplaats aanwezig is, wordt daarom klein geacht.

Op grond van de beantwoording van de bovenstaande vraag zijn de twee onderstaande onderzoeksvragen niet meer van toepassing.

- *Wat is te zeggen over de horizontale en verticale verspreiding van de archeologische waarden?*

- *Wat is de vermoedelijke aard en datering van de archeologische resten?*

- *In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische resten bedreigd door de voorgenomen ontwikkeling van het gebied?*

De verwachting is dat binnen het plangebied geen archeologische resten in situ aanwezig zijn, waardoor ook geen archeologische resten worden bedreigd door de voorgenomen ontwikkeling van het gebied.

De hoge archeologische verwachting uit het bureauonderzoek voor nederzettingsresten uit de periode late middeleeuwen en de nieuwe tijd kan op grond van de resultaten van het veldonderzoek naar laag worden bijgesteld.

4.3 Aanbevelingen

Op grond van de resultaten van het onderzoek wordt voor de voorgenomen ontwikkeling van het plangebied zoals omschreven in de vergunningsaanvraag geen nader archeologisch onderzoek geadviseerd.

Bovenstaande vormt een selectieadvies. Met nadruk willen wij de opdrachtgever erop wijzen dat dit advies nog niet betekent dat in deze fase van het vergunningsverleningstraject reeds bodemverstorende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen. De resultaten van dit onderzoek dienen vooraleerst te worden beoordeeld door de bevoegde overheid (gemeente Elburg). Deze neemt een definitief selectiebesluit aangaande de vrijgave van het plangebied voor verdere ontwikkeling zoals omschreven in de vergunningsaanvraag.

Er is getracht een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethoden. De aanwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig worden uitgesloten. Synthegra wil de opdrachtgever er daarom op wijzen dat, indien tijdens de werkzaamheden een (mogelijke) archeologische vondst wordt gedaan dan geldt de wettelijke meldingsplicht, zoals omschreven in artikel 5.10 van de Erfgoedwet bij de minister. Uit praktisch oogpunt kan een dergelijke toevalsvondst bij de gemeente worden gemeld.

Bronnen

Literatuur

Bakker, H. de en J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland, de hogere niveaus*. Staring Centrum, Wageningen.

Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen/Houten

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989: *NEN 5104 Geotechniek - Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, 2006: *Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek (aanvulling op de KNA 3.1)*. SIKB, Gouda.

Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1*. SIKB, Gouda.

Van der Veen, J. 2020. *Nieuwstadsweg 23 te Elburg. Plan van Aanpak, karterend booronderzoek*. Synthegra B.V., Leusden.

Wispelwey, 2019. *Nieuwstadsweg naast 23*. Gemeente Elburg, Elburg.